

ΒΥΡΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

«Διεθνές Κέντρο Έρευνας & Μελέτης για τον Λόρδο Βύρωνα και τον Φιλελληνισμό»

*«Πουλί κανένα δεν κελάιδησε στη γης
σαν το γεράκι της σιωπής...»*

Πρωινό άστρο

Ποίηση - Μουσική - Φιλολογία

από και για τον

Γιάννη Ρίτσο

*Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2011, ώρα 6:30 μ.μ.
Τρικούπιο Πολιτιστικό Κέντρο Μεσολογγίου*

Γιάννης Ρίτσος, ο βίος και το έργο

Ο Γιάννης Ρίτσος γεννήθηκε στη Μονεμβασιά την Πρωτομαγιά του 1909, μέσα σε εύπορη οικογένεια, η οποία δοκιμάστηκε από οικονομική κρίση και προπαντός από αρρώστια και θάνατο. Η φυματίωση είναι η αιτία που χάνονται, το 1921 ο μεγάλος αδελφός, καθώς και η μητέρα του ποιητή, ο οποίος προσβάλλεται τον επόμενο χρόνο. Για πολλά χρόνια ο κόσμος του είναι αυτός των φθισιατρείων. Στο санаторίο «Σωτηρία» όπου νοσηλεύεται την περίοδο 1927-30 μυείται στον μαρξισμό και το κοινωνικό του όραμα, το οποίο έκτοτε ενσωματώνεται άρρηκτα και στο «ιδανικό του όραμα».

«Ιδανικό όραμα» είναι το ψευδώνυμο με το οποίο ο Ρίτσος δημοσιεύει τα πρώτα του ποιήματα στη *Διάπλαση των παιδών* το 1924. Είναι η αρχή μια πληθωρικής πορείας, που θα τον αναδείξει σε μια από τις μείζονες μορφές της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Η πρώτη ποιητική του περίοδος [*Τρακτέρ* (1934), *Πυραμίδες* (1935)], κυφορεί την διάθεση της ρήξης, παρά την χρήση των παραδοσιακών ποιητικών μέσων. Τον Μάιο του 1936 η αιματηρή καταστολή της διαδήλωσης των απεργών καπνεργατών στη Θεσσαλονίκη τού εμπνέει τον *Επιτάφιο*, που η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου συμπεριλαμβάνει ανάμεσα στα βιβλία ενός εμπρηστικού αυτο da fé στους Στύλους του Ολυμπίου Διός.

Στο μεταξύ, ο πατέρας του, χτυπημένος από ψυχική νόσο, οδηγείται στο Δαφνί, και ακολουθείται πέντε χρόνια μετά από την κόρη του Λούλα. Συγκλονισμένος, ο Ρίτσος γράφει το 1937 *Το τραγούδι της αδελφής μου*, το οποίο χαιρετίζει ο Παλαμάς: «Παραμερίζουμε, Ποιητή, για να περάσεις». Ο Ρίτσος διατρέχει μια φάση λυρική, σχεδόν μουσική [*Εαρινή συμφωνία* (1938), *Εμβατήριο του ωκεανού* (1940), *Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής* (1943)]. Ακολουθεί μια περίοδος δοκιμασίας [*Τελευταία π. Α. εκατονταετία* (1942), *Δοκιμασία* (1943)], που δονείται από πιο υπόγεια ρεύματα. Η σκληρή συγκυρία φέρνει υποτροπή της αρρώστιας, αλλά και δίωξή του ως μέλους του ΕΑΜ. Πολλά γραπτά του καταστρέφονται, ο ίδιος εξορίζεται στη Λήμνο (1948), στη Μακρόνησο (1949), στον Αϊ-Στράτη (1950).

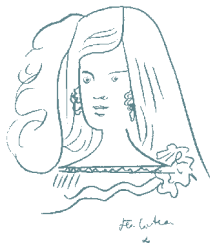
Στα χρόνια αυτά ο Ρίτσος διαμορφώνει ένα νέο ύφος, όπου το όραμα τροφοδοτούν πλέον ο πόνος κι ο αγώνας ως συστατικά μιας ζωντανής ιστορικής εμπειρίας, που το φέρνουν πιο κοντά παρά ποτέ στην πραγματική ζωή. Ο τόνος του γίνεται επικός, και συγχρόνως "επικαιρικός", βαθαίνοντας την υπαρξιακή κατάδυση [*Τρία χορικά* (1944-47), *Ρωμιούσση*, *Η Κυρά των Αμπελιών* (1945-47), *Πέτρινος χρόνος* (1949), *Ημερολόγια εξορίας* (1948-50), *Οι γειτονιές του κόσμου* (1949-51)]. Ο απολογισμός των πληγωμένων οραμάτων θα γίνει η πρώτη ύλη για την *Ανυπότακτη πολιτεία* (1952-53).

Σε αυτήν την κρίσιμη καμπή της ζωής του, ο Ρίτσος συναντά τη Φαλίτσα Γεωργιάδη. Ο γάμος τους το 1954 και η γέννηση της κόρης τους Έρης ξαναζωντανεύει το «νεκρό σπίτι» που έχει σημαδέψει τον ποιητή παιδιόθεν. Το *Πρωινό άστρο* (1955) είναι το κείμενο ενός νέου συμβολαίου με τον κόσμο και το προανάκρουσμα μιας νέας

ποιητικής καρποφορίας. Είναι η αρχή των υψηλών συλλήψεων και των ευρηματικών μορφικών τρόπων της *Τέταρτης διάστασης*, που εγκαινιάζεται με την κλασική αρμονία της *Σονάτας του σεληνόφωτος* (1956, Α΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης). Ο Ρίτσος, χωρίς να αποσύρει το βλέμμα του από την πραγματικότητα, διερευνά τα βάθη της ψυχής, επισκοπεί τη συνείδηση αλλά και το υποσυνείδητο, την ιστορία και το μύθο, το χρόνο και τη μνήμη [*Το νεκρό σπίτι* (1959), *Κάτω απ' τον ίσκιο του βουνού* (1960), *Ισμήνη* (1972), *Ορέστης* (1966), *Φιλοκτήτης* (1965), *Όταν έρχεται ο ξένος* (1958)].

Παράλληλα καλλιεργεί συστηματικά το ολιγόστιχο ποίημα, που καταγράφει χαμηλόφωνα τις ελάχιστες χειρονομίες, τους ψυχικούς κραδασμούς, καθλώνει το φευγαλέο καθαγιάζοντας την καθημερινότητα. Ο ποιητής διαλέγεται με τον κόσμο των πραγμάτων (έπιπλα, σκεύη, εργαλεία της δουλειάς), αυτών των «απλών, απτών, αδιανόητων και κατευναστικών αντικειμένων, αυτών των μικρών συσσωρευτών της χρήσιμης ανθρώπινης ενέργειας», καθώς λέει ο ίδιος σχολιάζοντας τις *Μαρτυρίες* (1963, 1966).

Νέος ζόφος προκύπτει το 1967 με την χούντα των συναγματορχών, που στέλνει ξανά το Ρίτσο στην εξορία (Γυάρο, Λέρο). Όταν εμφανίζεται ο καρκίνος, οδηγείται για νοσηλεία στον «Άγιο Σάββα» φρουρούμενος και στη συνέχεια τίθεται σε κατ' οίκον περιορισμό στη Σάμο. Δικαιολογημένα, αν σκεφτεί κανείς το πλήθος των βραβείων και των τιμητικών διακρίσεων, τις αμέτρητες μεταφράσεις του έργου του, την αυξανόμενη διεθνή απήχηση του ποιητή, που διανύει μια από τις πιο δημιουργικές του περιόδους, σε πείσμα όλων αυτών των αντιξοοτήτων, στις οποίες προστίθενται και η διάσπαση του ΚΚΕ και η σοβιετική επέμβαση στην Τσεχοσλοβακία. Πίκρα, ματαιότητα, θάνατος ανιχνεύονται πλέον σε όλες του τις συλλογές [*Πέτρες, Επαναλήψεις, Κιγκλιδώμα* (1968), *Ο τοίχος μέσα στον καθρέφτη* (1974), *Διάδρομος και Σκάλα* (1973), *Γραφή τυφλού* (1979)], χωρίς όμως να λείπει η πνευματική αντίσταση [*Ο αφανισμός της Μήλος* (1971), *Δεκαοχτώ λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας* (1973), *Γκραγκάντα* (1973), *Κωδωνοστάσιο* (1974)]. Σουρεαλισμός, εξπρεσιονισμός, οι μετα-γλώσσες τους, «...και τα λόγια διασταυρούμενα, ανταποκρίσεις, απομακρύνσεις, παρεξηγήσεις, τυχαίες συνέχειες –το πότερο μονόλογοι– λόγια ασυνάρτητα, ασήμαντα, ερευνητικά, αναπάντητα, απαραίτητα...» Τα *Επινίκια*, συγκεντρωτικός τόμος με έργα από το 1977 έως το 1983 είναι μια ώριμη σύνθεση όλης της ποιητικής διαδρομής τού Ρίτσου, κάτω από έναν επικο-λυρικό αστερισμό. Συγκλονιστική είναι η ακολουθία των πεζών τού *Εικονοστασίου ανώνυμων αγίων* (1983-86). Μεγάλος ο αριθμός των ανέκδοτων ποιημάτων που άφησε πεθαίνοντας στις 11 Νοεμβρίου 1990. Ακόμα πιο μεγάλη όμως η παρακαταθήκη, όχι μόνο των ποιητικών μορφών, αλλά των ανθρωπιστικών ιδεών, που υπηρέτησε με όλο του το είναι.

Οι στίχοι των τραγουδιών του Σπήλιου Μεντή που έγραψε ο Γιάννης Ρίτσος τυπώνονται για πρώτη φορά με την ευγενική άδεια της Έρης Ρίτσου

Τα σκίτσα είναι του Jean Cocteau

Η Τζίνα Καλογήρου είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στον Τομέα Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών με γνωστικό αντικείμενο τη Νεοελληνική Λογοτεχνία και τη Διδακτική της.

Ο Γιώργος Κοκκώνης είναι διδάκτωρ μουσικολογίας, καθηγητής εφαρμογών στο Τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου και υπεύθυνος του Εργαστηρίου Έντυπης και Ηλεκτρονικής Τεκμηρίωσης για την Ελληνική Μουσική.

Η Μαρία Ζουμπούλη είναι διδάκτωρ ιστορίας και πολιτισμών, καθηγήτρια εφαρμογών στο Τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου.

Ο Γιάννης Μπελώνης είναι διδάκτωρ μουσικολογίας, επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου και διακεκριμένος πιανίστας.

Η Κατερίνα Βασιλείου είναι τραγουδίστρια και ηθοποιός, τελειόφοιτη του Τμήματος Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου.

Το Εργαστήριο Ψηφιακής & Έντυπης Τεκμηρίωσης της Ελληνικής Μουσικής του ΤΛΠΜ του ΤΕΙ Ηπείρου ευχαριστεί:

- την Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Ηπείρου για το τεκμηριωτικό υλικό
- τον υπεύθυνο των ιστορικών αρχείων της ΑΕΠΠ κ. Σωτήρη Λυκουρόπουλο για τη βοήθειά του στην αναζήτηση των δισκογραφικών αναφορών
- τον κ. Νίκο Διονυσόπουλο για την φιλοκερδή του συνεισφορά στην ηχογράφιση
- την Πρόεδρο της Βυρτανικής Εταιρείας Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου κ.Ροδάνθη Φλώρου για την εμπιστοσύνη και την γενναιοδωρία της

Σημείωμα των επιμελητών

Στο παρόν φυλλάδιο σημειώνονται οι στίχοι των τραγουδιών με τη σειρά που παρουσιάζονται, πλάι στα αποσπάσματα από το *Πρωινό άστρο*, που απαγγέλλει η Έρη Ρίτσου.

Η αντιβολή αυτή έχει στόχο να έλξει σε ενότητα ένα σύνολο μουσικο-ποιητικών στοιχείων που αναδεικνύουν τον Γιάννη Ρίτσο ως ανθρωπιστή, με την κλασική έννοια του όρου. Φιλοδοξεί να ξεπεράσει την συμπαραδήλωση και να λειτουργήσει σε πολλαπλά επίπεδα, συχνά αντιστικτικά, διασώζοντας το μεγαλύτερο μέρος από τα πάμπολλα θέματα που θέτει ο Ρίτσος στο *Πρωινό άστρο*, όπως και στο σύνολο της ποιήσής του.

Η επιλογή και επεξεργασία του υλικού, καθώς και η σκηνοθεσία της παράστασης, έγιναν στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Ψηφιακής & Έντυπης Τεκμηρίωσης της Ελληνικής Μουσικής (Ερευνητική ομάδα για τη λαϊκότερη νεοελληνική μουσική) του Τμήματος Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου. Η πρόκληση ήταν να επιτευχθεί αντιστοίχιση νοημάτων - λέξεων - συνηχίσεων ανάμεσα στο απαγγελλόμενο μέρος και το ετερόκλητο υλικό των τραγουδιών.

Τα τραγούδια αυτά σταχυολογήθηκαν από τον χώρο του "ελαφρού" λεγόμενου είδους. Το ύφος τους ασφαλώς δεν μπορεί να συγκριθεί με το μνημειακό εύρος των συνθέσεων του Μίκη Θεοδωράκη, όπως η *Ρωμιοσύνη* και ο *Επιτάφιος*, που έχουν καθαγιάσει στη συνείδηση των Ελλήνων τον Γιάννη Ρίτσο ως εθνικό ποιητή. Μια προσεκτικότερη επισκόπηση των κομματιών αυτών αναδεικνύει ωστόσο ιδιαίτερες, μάλλον αποσιωπημένες πτυχές της νεοελληνικής μουσικής κουλτούρας. Χαρακτηριστική είναι εν προκειμένω η περίπτωση του Σπήλιου Μεντή: οι συνθέσεις του φανερώνουν έναν δημιουργό όχι μόνο ευαίσθητο, αλλά και βαθιά πεπαιδευμένο, που ακουμπά στην πύο "γήινη" πλευρά της ποίησης του Ρίτσου, αποστάζοντας την άμεση, την λαϊκή, εν τέλει την πιο ανθρώπινη ουσία της.

Μπορεί μια τέτοια λυρική προσέγγιση να μοιάζει ανοίκεια, ωστόσο δίνει την δυνατότητα να δούμε τον Ρίτσο σαν υμνήτη της ανθρωπιάς, που διακηρύττει σε κάθε ευκαιρία τις ρίζοσπαστικές του θέσεις, όχι σαν ιδεολογικό επίθεμα, αλλά σαν άμεση συνέπεια της στοχαστικής του κατάδυσης στην οντολογία, από την οποία ανασύρει την πεμπτουσία των πραγμάτων, είτε πρόκειται για το φαινομενικά ευτελές της βανίλιας που λιώνει ανέγγιχτη στο ποτήρι, είτε για την συγκλονιστική εμπειρία της γέννησης του παιδιού του.

Αυτή η εμπειρία, η πρωτογενής, η πανανθρώπινη, είναι στο *Πρωινό άστρο* η αφορμή για να εκθέσει ο Ρίτσος όλη του την κοσμολογία. Όχι με την ψυχρή διαύγεια του διανοούμενου, αλλά μέσα από την βιωμένη συγκίνηση του θαύματος της νέας ζωής, που γίνεται η αφετηρία για κάθε δυνατό σκεπτικισμό, αλλά και για κάθε δυνατή προσδοκία. Ο ύμνος της ζωής δεν είναι απλώς ρητορική: μέσα από την τόσο προσωπική εξομολόγηση γίνεται αμεσότητα εμπειρίας, καθώς κάθε μεγάλη ιδέα ζυγίζεται στο μέτρο του θαύματος της νεογέννητης κόρης.

Το "κοριτσάκι" του *Πρωινού άστρου* δεν μπορούσε λοιπόν παρά να γίνει ο κεντρικός μίτος αυτού του αφιερώματος. Τύχη αγαθή έφερε στην σκηνή μας το ποιητικό σύμβολο υποστασιωμένο: χωρίς την παρουσία της Έρης Ρίτσου η εκδήλωση αυτή δεν θα είχε το ίδιο νόημα. Την ευχαριστούμε που κομίζει εδώ όχι μόνο την αύρα, αλλά και την ύλη του κόσμου που μας αποκάλυψε ο ποιητής.

Μαρία Ζουμπούλη, Γιώργος Κοκκώνης

1. Κίτρινο Φθινόπωρο

Κίτρινο φθινόπωρο,
κίτρινη η καρδιά μου
όσα χθες εφτέρωνα,
τώρα πέφτουν χάμου.
Στο καφενεδάκι μας
κίτρινη κι η γριλια
στο ποτήρι ανέγγιχτη
έλιωσε η βανίλια.

Ένα φύλλο κίτρινο έχεις για ρολόι
κίτρινη ώρα έρχεται για το φτωχολόι.
Τρεις εργάτες πέρασαν κάτω απ' τις μαρκίζες
άκου αυτά τα βήματα, πράσινες οι ρίζες.

Τι να πούμε αγάπη μου,
λόγια πια δε βρίσκω
νιώθω το κατόπι μας
το μεγάλο ίσκιο.
Κίτρινο τ' απόβραδο,
κίτρινη ησυχία
μες στη μνήμη ακούγεται
κίτρινη ρομβία.

2. Ανοιξιάτικο βραδάκι

Γράφει το φεγγάρι γράφει
μ' ασημένια κιμωλία
στο σμαράγδινο χωράφι
την καινούργια μας φιλία.

Γράφει και στις πόρτες πάνω
και στις μάντρες και στους δρόμους,
δίπλα σου να γείρω κάνω
και μ' ασήμωσε τους ώμους.

Τ' ανοιξιάτικο φεγγάρι θα με πάρει
κράτα με απ' το χέρι.
Κοίτα τ' άλλο το ζευγάρι είναι ένα αστέρι
(αστέρι για μαχαίρι,)

Κόψαν τ' αξεδιάλυτο κουβάρι
και φιλή με το φιλή
σκαλί - σκαλί
ανεβαίνουν στο φεγγάρι.

Πίξε τα κλειδιά στον αέρα
κλείσε το πικρό βιβλίο
το φεγγάρι λάμπει ως πέρα
σαν τζαμένιο ανθοπωλείο.

Μήτε ξέρω τι 'ναι δάκρυ
τ' άστρα σε ραντίζουν ρύζι
τα χρυσά γαλάζια μάκρη
ο διπλός μας ίσκιος σκίζει.

3. Το εξοχικό κεντράκι

Το εξοχικό κεντράκι μας
κουρνιαρίζει μες στο δειλι
ματώνει ο ήλιος σαν πληγή
το γαλανό μαντήλι.

Το πιάνο ακόμα σφαλιχτό
και στην καρέκλα μένει
η μαύρη θήκη του βιολιού
σαν μια ψυχή θλιμμένη.

Σε λίγο εδώ θα φτάσουνε
τα πρώτα ζευγαράκια
αχ! τι πουκάμισα ανοιχτά,
τι κεντητά μπλουζάκια!

Βροντές γκαζόζας θ' ακουστούν
κάτω απ' τα δέντρα φως μου
μύρια ταμπούρα του έρωτα
στο πείσμα όλου του κόσμου.

Στο τοίχο απάνω απόμεινε
του λιοπυριού το χνότο
ίσκιος και φως εσμίζανε,
ποιο υστερνό, ποιο πρώτο.

Μπροστά στην πόρτα μοναχό
σωπαίνει το γκαρσόνι
στον ώμο του η πετσέτα του
λευκό πουλί σκαλώνει.

4. Αγαπημένη (Ερωτικά)

Κοίτα αγαπημένη,
πώς σε κοιτάζουν
τα λυπημένα χέρια μου.

Αγαπημένη,
κοίτα διστάζουν
τα νυχτωμένα χέρια μου.

Κρατούσαν
ένα λουλούδι σιωπηλό
και παίζαν τρυφερά κι αδέξια
στους ραγισμένους δρόμους.

Ριγείς αγαπημένη,
περιβλημένη
το ψύχος της σελήνης.

5. Ο Παγωτατζής

Του παγωτατζή το καροτσάκι
στο σοκάκι
μέσα στο χρυσό λιοπύρι
του φτωχού το πανηγύρι.

Τρέχουν τα μικρά τ' αγόρια
σαν κοκόρια
και πιο πέρα τα κοράσια
σαν ζουμπούλια, σαν κεράσια.

Ένα παγωτό χωνάκι
κρέμα, φράουλα, σοκολάτα
Δρόσισε όλο το δρομάκι
τι είν' τα νιάτα, τι είν' τα νιάτα.

Μια καρδιά γαρουφαλιά
μοναχά δε τη δροσίζει
Καίγεται στη σιγαλιά
ρουμπινιά φωτιά και τρίζει.

Του παγωτατζή το καροτσάκι
στο σοκάκι
μια μικρή λευκή εκκλησούλα
καμωμένη από δροσούλα.

Κι είναι το μικρό χωνάκι
σαν κεράκι
λίγο - λίγο λιώνει, σβήνει
του καημού συχώριο δίνει.

6. Νεραντζιά

Νεραντζιά σε λεν και σένα
άσπρο ανθάκι κι ευωδιά,
δυο νεράντζια χρυσωμένα
δυο πουλιά μες στα κλαδιά.

Πού θα γείρω, τι θα γίνω,
πώς κοιμάσαι μοναχή,
τι γαλάζιο η νύχτα κρίνο
μες στον άστρων την βροχή.

Κοίτα λάμψη και χρυσάφι
νεραντζιά, νεραντζιά
η ψυχή μου τρέμει ελάφι
πάνω από τα μαβιά νερά.

Όλος βάφτηκα στον μούστο
νεραντζιά, νεραντζιά,
το ξανθό φεγγάρι κρούστο
με τα πόδια τ' αργυρά.

Πώς τινάζεις το σεντόνι
στο χαγιάτι τα πρωινά
λες και η ρούγα μας απλώνει
για το πέλαγο πανιά.

Κι όπως μένεις στο κατώφλι
τα βραδάκια σιωπηλή,
σπάξει τ' άστρο γκρίζο τσόφλι
βγαίνει αηδόني και λαλεί.

8. Κουβέντα μ' ένα λουλούδι

Κυκλαδινό κυκλάμινο
στου βράχου τη σχισμάδα
πού βρήκες χρώματα κι ανθείς
πού μίσχο και σαλεύεις;

Μέσα στο βράχο σύναξα
το γαίμα στάλα - στάλα
μαντήλι ρόδινο έπλεξα
κι ήλιο μαζεύω τώρα.

Jean Cocteau *

7. Φτωχόπαιδο

Φτωχόπαιδο της γειτονιάς
με τα φαρδιά σου χέρια
στο βραδινό ουρανό κινάς
τα γνέφια και τ' αστέρια

Φτωχόπαιδο της γειτονιάς
με τα τριμμένα ρούχα,
που πάντα αμιλητο περνάς
κρυφή λαχτάρα πού 'χα.

Κάτω απ' τα ρούχα τα παλιά
μεστώνει το κορμί σου,
καημός και φως και σιγαλιά
και φράγμα της αβύσσου.

10. Δεν κλαίω γι' αυτά που μου 'χεις πάρει

Σε βρήκα για μια νύχτα μόνη
και τότε θα σε ξαναβρώ
η θύμησή σου με σταυρώνει
σ' έναν κατάφωτο σταυρό.

Δεν κλαίω γι' αυτά που μου 'χεις πάρει
γι' αυτά που μου 'χεις αρνηθεί
μου 'χεις χαρίσει ένα φεγγάρι
γαλάζιο, ανείπωτο, βαθύ.

Στη τρυφερή σου την παλάμη
κουρνιάζουν τα χρυσά πουλιά
ποιαν αμαρτία να 'χω κάνει
και μου 'χουν λείψει τα φιλιά.

9. Το κυκλάμινο

Μικρό πουλί τριανταφυλλί
δεμένο με κλωστήσα
με τα σγουρά φτεράκια του
στον ήλιο πεταρίζει.

Κι αν το τηράξεις μια φορά
θα σου χαμογελάσει
κι αν το τηράξεις δυο και τρεις
θ' αρχίσει το τραγούδι.

11. Πρωινό άστρο (α)

Κοριτσάκι μου, θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν στον ύπνο σου.

Κοιμήσου κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.
Είναι μακρύς
μακρύς
μακρύς ο δρόμος.

Το παιδί μου κοιμήθηκε
κι εγώ τραγουδάω...

Δύσκολα είναι, κοριτσάκι,
στην αρχή.
Τι να πεις, δεν ξέρεις.
Δύσκολα είναι στην αρχή.

Γιατί δεν είναι, κοριτσάκι,
να μάθεις μόνο
εκείνο που είσαι,
εκείνο που έχεις γίνει,
είναι να γίνεις
ό,τι σου λέει
κι ο ρόδινος καρπός που πέφτει
κ' η μακρινή σελήνη
στον κοντινό καθρέφτη.

Άλλη χαρά
δεν είναι πιο μεγάλη
απ' τη χαρά που δίνεις.

Να το θυμάσαι, κοριτσάκι.

12. Πρωινό άστρο (β)

Σ' ένα μαξιλάρaki - φεγγαράκι
το παιδί μου αποκοιμήθηκε.

Όλη η πλάση
στις μύτες των ποδιών
κοιτάζει απ' το παράθυρό μας
κοιτάζει το παιδί μου
που κοιμήθηκε.

Όλα τα αστέρια
μια μυγδαλιά ανθισμένη αστέρια
μπρος στο παράθυρό μας
κοιτάζει το παιδί μου
που κοιμήθηκε.

Ο θεός των σπουργιτιών και των παιδιών
πίσω από μια κουρτίνα λουλουδένια
κοιτάζει το παιδί μου
που κοιμήθηκε.

13. Πρωινό άστρο (γ)

Πώς άλλαξες τον κόσμο, κοριτσάκι.

Έχω ένα πουκάμισο
απ' τα φώτα των νερών
έχω ένα χρυσό σακκάκι
απ' το λιόγευμα της Σάμος
έχω και μια δόξα
απ' τα πρώτα σου χαμόγελα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Χαιρετισμός

Παναγιώτης Κατσούλης, Δήμαρχος του διευρυμένου Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου

Προλόγισμα

Ροδάνθη Φλώρου, Πρόεδρος της Βυρωνικής Εταιρείας Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου

Διάλεξη: «Η Πειστωμένη Ελευθερία της Σιωπής τους...»

Τζίνα Καλογήρου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών

Σουίτα ποιημάτων, μελοποιημένων και μη

η Έρη Ρίτσου μιλάει για τον Γιάννη Ρίτσο

και απαγγέλλει αποσπάσματα από το *Πρωινό άστρο*

Κατερίνα Βασιλείου, τραγούδι, Γιάννης Μπελώνης, πιάνο

Η παραγωγή έγινε από την ερευνητική ομάδα για τη λόγια νεοελληνική μουσική
(Εργαστήριο Έντυπης & Ψηφιακής Τεμηρίωσης της Ελληνικής Μουσικής - Τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής ΤΕΙ Ηπείρου)

Η εκδήλωση πραγματοποιείται με την ευγενική στήριξη του ΤΕΙ Μεσολογγίου και του ΤΕΙ Ηπείρου